

**EKONOMİ BÜLTENİ 13**

31.03.2010

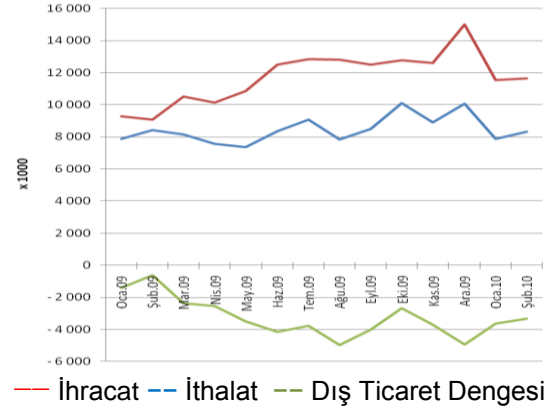
**DIŞ TİCARET DENGESİNDE DARALMA**

TÜİK'in 31 Mart 2010 tarihinde açıkladığı Şubat ayı dış ticaret rakamları incelendiğinde, 2010 yılı Şubat ayı toplam ihracatı önceki yılın aynı dönemine göre %1,3 oranında azalırken, toplam ithalatta %28,3'lük artış gözlenmektedir. Bu rakamlarla, Türkiye'nin dış ticaret açığı, 2009 yılı Şubat ayına göre %418,4 oranında artarak 3.3 milyar dolar seviyelerine yükselmiştir. Şubat ayı dış ticaret istatistikleri bir önceki ay ile karşılaştırıldığında ihracatta %5.6 ve ithalatta %1 oranında bir artış yaşandığı gözlenmekte, bu da bir önceki aya göre dış ticaret açığının %9.3 oranında iyileştiğini ifade etmektedir. Dış ticaret istatistikleri için oldukça önemli bir veri olan İhracatın ithalatı karşılama oranı verileri incelendiğinde, Türkiye'de son 5 yıllık dönemde artış göstermektedir. Ancak bunun temel nedeni, küresel kriz nedeniyle dış talebin azalması ve buna bağlı olarak ithalatta yaşanan %30'luk düşüşün, ihracattaki %23'lük azalıştan daha güçlü olması şeklinde yorumlanmalıdır. İhracatın ithalatı karşılama oranının özellikle %93'lerde seyrettiği 2009 yılı ilk aylarından; 2009 yılı sonunda küresel krizin etkisiyle %67'lere kadar gerilediği gözlenmektedir. 2010 yılıyla beraber bu oranda iyileşme gözlenmektedir.

**Tablo 1. Dış Ticaret İstatistikleri (\*1,000 \$)**

Dönem	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Açığı	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
Ocak, 2009	7,885,552	9,282,393	1,396,840	85,0
Şubat, 2009	8,435,142	9,075,051	639,909	92,9
Aralık, 2009	10,052,561	15,010,812	4,958,251	67,0
Ocak, 2010	7,866,776	11,524,154	3,657,378	68,3
Şubat, 2010	8,322,694	11,639,808	3,317,114	71,5

**Grafik 1. Dış Ticaret İstatistikleri (Ocak 2009 – Şubat 2010)**



Veriler incelendiğinde, imalat sanayinin; ihracatın %92'sini, ithalatın %80'ni oluşturduğu görülmektedir. İhracatta önemli bir yere sahip olan imalat sanayi ihracat büyüklüğü, önceki yıl aynı ayına göre %4,5 oranında azalmıştır. Aynı sektörün ithalat büyüklüğü ise %36,2 oranında artmıştır. 2009 yılının en yüksek ihracat kalemini kıymetli taş ve madencilik oluştururken 2010 yılı şubat ayında bu fasıl ihracatı %84 oranında azalmıştır. Bu da Şubat ayı ihracat rakamlarındaki azalışın en önemli nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Motorlu kara taşıtları fasılı ise bu dönemde %54 oranında artış göstererek en çok ihracat yapılan sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. İhracatta 2009 yılında %50'nin altına düşen AB Bölgesi, Ocak ayında %50 seviyelerine gelirken Şubat ayında yeniden gerileme kaydederek %49.3 seviyelerinde gerçekleşmiştir. OECD ülkelerine ihracat payımız yaklaşık %2 gerileyerek %55 olarak gerçekleşmiştir.

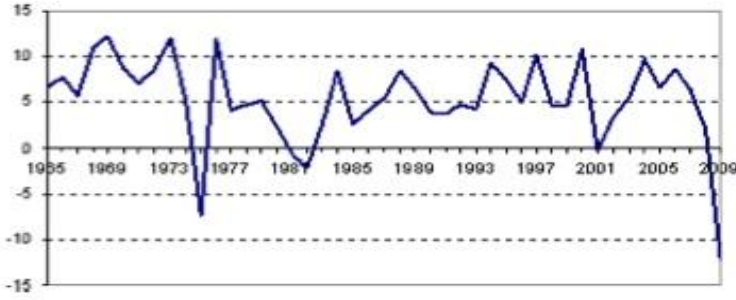
**Tablo 2 Dış Ticaret rakamlarında Bölgesel Ağırlıklar**

Bölge	İhracat	İthalat
AB – 27 ülke	%49.3	%38.5
Asya Ülkeleri	% 25	%30
Diğer Avrupa	%9.4	%18.6
OECD	%55	%50.7

## Dünyadaki Genel Durum ve Türkiye'ye Etkisi

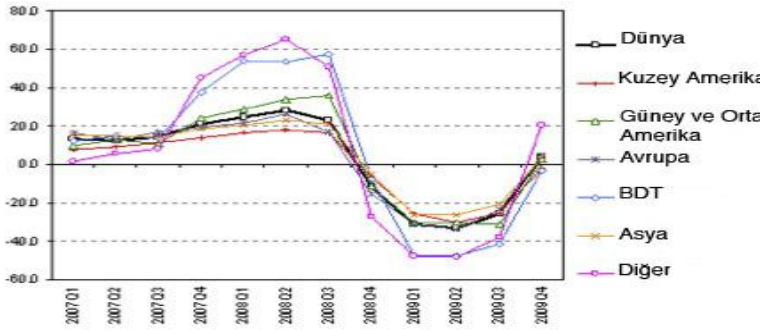
Dış ticaret istatistikleri sadece Türkiye için değil, tüm uluslararası ekonomiler için önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü'nün 2009 yılı için öngördüğü dünya ticaret hacmindeki %10'luk daralma beklentisi, %12'lik küçülme ile tahminlerden daha olumsuz gerçekleşmiştir. Bu makroekonomik görünüm, özellikle Türkiye gibi ihracata dayalı büyümeyi hedefleyen ülkelerin dış ticaret istatistiklerini olumsuz etkilemiştir. Son 70 yıllık veriler incelendiğinde, en yüksek düşüşü 2009 yılında gösteren dünya ticaret hacmi, 2010 yılı ile birlikte toparlanma sürecine girmiştir. Dünya Ticaret Örgütü'nün raporlarına göre 2010 yılı başından itibaren şu ana kadar açıklanan verilerde dünya ihracat hacminde büyüme %9,5 oranında gerçekleşmiştir.

**Grafik 2. 1965-2009 Yılları Arasında Dünya İhracat Grafiği**



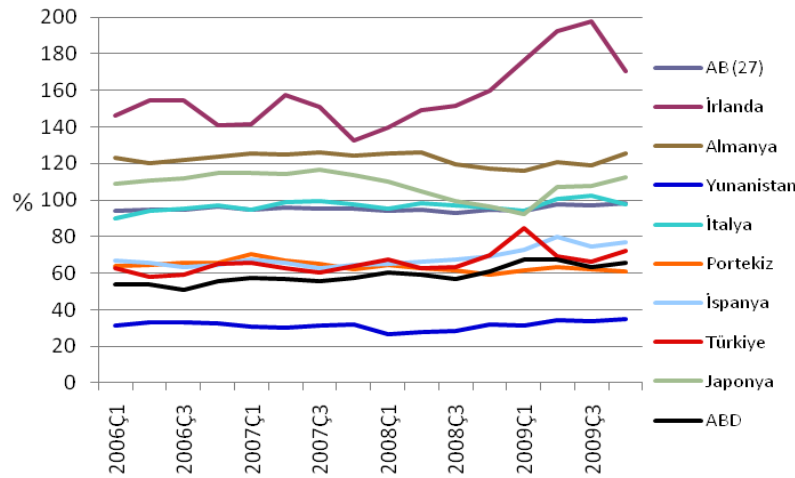
2010 yılına dair dünya ticaret hacmindeki olumlu beklentilerin, Türkiye'nin ihracat rakamlarına olumlu yansımaları olacağını tahmin etmekteyiz. Önceki bültenimizde öngördüğümüz 2010 yılının ikinci çeyreğine dair olumlu büyüme beklentimiz devam etmekte ve Dünya Ticaret Örgütü tarafından açıklanan küresel veriler öngörümüzü desteklemektedir. Özellikle Avrupa Bölgesi ve ABD'deki ekonomik iyileşmeler Türkiye'nin dış ticaret rakamlarını da olumlu yönde etkileyecektir.

**Grafik 3. Dünya İhracat Hacminde Yıllara Göre Bölgesel Büyüme Oranları**



AB ve ABD bölgelerindeki ihracatın ithalatı karşılama oranları incelendiğinde, 2009 yılı son çeyrek verilerine göre %125'lik karşılama oranı ile Almanya'yı, %112 ile Japonya takip etmektedir. Yunanistan %35 ile Avrupanın karşılama oranı bazında dış ticaret istatistiklerinde en başarısız ülkelerinden biri olarak göze çarparken ABD'de ihracatın ithalatı karşılama oranı %65 olarak açıklanmıştır. Dış ticaret hacminin milli gelire oranı verileri incelendiğinde Avrupa Birliği ortalamasının %22 olduğu göze çarpmaktadır. Almanya %26 ile bu ortalamanın üzerinde yer alırken, Yunanistan %7 ile yine bu bölgede en düşük dış ticaret hacmine sahip ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Portekiz %17, İtalya %15, İngiltere ve İspanya %13 ile alt sıralarda yer almaktadır. Japonya'da bu oran %9,6 iken ABD'de %6,4 olarak hesaplanmaktadır. Türkiye yaklaşık %8 ile en alt sıralarda yer almaktadır.

**Grafik 4. Seçilmiş Ülkelerde İhracatın İthalatı Karşılama Oranı**



İhracatın artırılması makroekonomik görünüm ve cari açık dengesi açısından önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Dış ticaretin istikrarlı artışı için, ekonomik büyüme modelinin ihracata dayalı olması gerektiği bilinmeli; tüm sanayici ve üreticilerin uluslararası kalite ve standartları takip etmesi gerektiği vurgulanmalıdır. Ancak bu kapsamda, otoritelere de önemli görevler düşmektedir. İhracatın artırılması için öncelikle ihracat potansiyeli olan ürün ve sektör gruplarının belirlenmesi ve bu gruplar öncelikli olarak fonlama, teşvik, sigorta ve vergi sistemlerinin yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Türkiye'de bu alanda uygulanan sistemler olmakla beraber ihracat rakamını istenen düzeye getirememektedir. Gerek Türkiye verileri gerekse küresel veriler incelendiğinde, OKFRAM olarak, 2010 yılının küresel büyüme açısından önemli bir kriz öncesi döneme geri dönüş yılı olacağını düşünmekteyiz. Özellikle dış ekonomilerden gelen dış ticaret hacmindeki büyüme rakamlarından yola çıkarak Türkiye'de 2010'un ikinci çeyreğinden itibaren dış ticaret verilerinde bir iyileşme olacağı beklentimizi koruyoruz.